

Observatoriul este de done ori in septimana, mercuria si sambat'a.

Prețulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singlarici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trel'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adrestate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 10.

Sibiu, 3/15 Februaru 1879.

Anulu II.

Somnulu celu de mórte si desteptarea.

(Urmare si fine.)

Se facura dara legi, pe basea carora s'a desvoltatu apoi situatiunea de astadi. Legea electorala, in urm'a careia celea 1 1/2 milionu de romani din Transilvania abia ar potea reusi cu doi deputati devotati causei nationale. Legea municipale cu institutiunea „virilistilor“ si a privilegiatoru „jure veteri“, in urm'a carei'a intr'unu municipiu locuitu in 1/10 cu romani, aflamu in reprezentanti'a municipala 1/10 membrii romani. Legea de nationalitati, alu carei criteriu jace in cunoscutulu „lucus a non lucendo“. Legea despre „arondarea“ (!) comitatelor, prin care „s'a taiatu capulu hydrei de compactitate“. Legea despre comitetulu administrativu, in urm'a careia judeca despre cestiunile cele mai vitali si cotidiane ale poporului in I instantia fiulu, in II tatalu séu socrulu, in III unchiulu, cumnatulu si cuscrulu, in causele fiului, fratelui, cumnatului, nepotului . . . Asia e catalogulu intregu alu legiloru politice.

Dar acestea tóte sunt menuntisiuri. Vorba multa si isprava pucina. Totu ce s'au ajunsu cu ele e, ca s'au eschisu 500 de romani inteligenti dela oficie publicé. Unu puiu de roiu s'a svêrlitu in ventu; dara mate'a (mam'a) a remasu. Apoi romanulu a suptu lapte de lupo, si pana candu nu-lu vei aduce la aceea, cá se se intindia cá lupulu ruptu de fóme pe mediloculu drumului, pana atunci se nu indrasnesci a 'i pune genunchiele pe peptu.

S'a intreprinsu dara ruina sistemica a starei materiale a poporului, pentru care receptulu chauvinisticu suna asia: Chiama poterile cele mai vigoróse sub arme, apoi urca darile asia, incátu un'a familia de 3—6 membri se nu póta castigá preste anu atáta, cá se le póta acoperi; esecvédia-i romanului apoi in capu de dare, in anulu primu boii, in alu doilea vacile, in alu treilea vitieii si oile . . . Mai pune la 3—4 comune unu esecutoru de dare cu 3 fl. pe di, unu medicu cu unu salariu anuale de 300 fl., unu notariu cu 400 fl.; pune in fiacare comuna unu primariu, colectoru, jurati, móșia, gornici, tutoru comunu, „spioni de morti“, postariu . . . in sum'a rotunda 12 functionari cu salarie anuale. Si déca totusi i-ar' mai remanea romanului tiundra si gluga, porcelu si capra, nu

uitá de jupanulu Itzig, scatesce'lu, patrocina'lu cá pe argatulu celu mai fidelu; sterge secatur'a aceea de lege nemiésca despre usuraria, concede bagatelulu de 365%; si cá se nu fii tu si aliatulu teu Itzig de paguba, ingrigesce numai, cá se cada pe tóta sut'a de suflete câte trei advocati . . .

Acestea firesce sunt lucruri ceva mai grosolane, si multi ómeni cu minte si-aru fi trasu de séma, daca e bine cá se mérga mai de parte? Dara chauvinismulu fanaticu nu cunosce margini. „Va banque!“ — Pastorii dormu somnulu greului pamentului! Ei viséza cu poetulu loru, cá „de n'a peritu romanulu candu . . .“ si viséza, cá „dupa cum a traitu tatalu seu si mosiulu seu — oru se mai traiesca si ei.“ — Dreptu in ánima dara cu pumnalulu!

Asia ajunseramu la proiectulu de lege pentru introducerea limbei magiare cu forti'a in scólele nóstre confessionali si totuodata nationali.

Cetiramu acestu proiectu, si credu cá fiacare l'a intielesu pe de plinu. Cetiramu si atáta, cá acela s'au asternutu dejá Regelui prin ministrii, cu rogare cá se'lu admitta in desbaterea publica a dietei. Cunoscemu si diet'a din Budapest'a, si cu tóte ca scimu cá e acolo si „O'Connellulu“ nostru, totusi pare cá ni téma, cá acea lege se va vota.

Ni permittemu dara a intrebá la loculu competenté: óre n'a sunatu inca ór'a a 11? Li mai este cu placere a dormi pucintelu??

Ei, bine! se li istorisimu dara o mica poveste, care s'a inceputu in residentia episcopésca din Blasiu, si s'a finitu in claustrulu franciscaniloru din Vien'a.

Erá pe la anulu 1842, candu simtiulu nationalismulu magiaru abea se escase cu vreo 5 ani mai inainte. Dar' dio'a buna se cunosce de deminétia. Asia ei nici atunci nu cugetara nemicu mai pucinu, decâtu a introduce cu forti'a legei limb'a magiara la uniculu gimnasiu romanu si la ce bruma de scóle pedagogice (preparandii) esistau pe tempulu acela. Adusera dara in diet'a din Clusiu un'a lege, in alu carei §. 8 se decretá in tonu si termini de tiranu cá: afara de scólele sașesce, in tóte celelalte institute si scóle din tíera, destinate pentru educatiunea tenerimei, chiaru si in cele militare, se se invetie tóte sciintiele, fóra nici-o esceptiune (asia dara chiaru si religiunea, catechismulu), numai in limb'a magiara. Se dá totusi

scóleloru romanesci, unite si neunite, gratia de diece ani, dupa care acea lege era se fia executata.*)

Atuncia erau mai splendidi; astadi ni permitu o tragere de mórte numai de 6 ani. Preste acésta, esceptiunea facuta in a. 1842 cu scólele sasesci mai multu de fric'a Vienei, astadi, in a. 1879, este delaturata cu tótlulu, unio trium nationum desfiintata. Ce mai Nemesis! Dara nerusinat'a tirania in acelu proiectu de lege din a. 1842 a mersu in privinti'a natiunei romanesci si mai departe, decretandu cá: Spre a ajunge mai curendu scopulu magiarisarei, in scólele dela Blasiu si in celelalte scóle romanesci cu venituri mai bune, se se si aplice câte unu professoru ungurescu. Acelasiu proiectu pretinde totuodata, cá de aplicarea profesoriloru magiari la scólele nationali romanesci se ingrijésca chiaru Mai. Sa Monarchulu, pana candu diet'a va avea timp se ia mesuri legislative pentru magiarisarea definitiva a poporului romanescu intregu, anume prin midiolocirea scóleloru elementarie, popularie.**)

Se vede dara, cá chauvinistii de atunci si pana astadi nu au invetiatu nemicu. Intrebarea e acum, cá óre noi uitatamu ceva?

Aveamu pe tempulu acela in scaunele metropolitane de astadi doi episcopi, despre cari nu potu dice alt'a decâtu — „Dumnedieu se'i ierte!“ Dar' aveamu unu cleru, carele „pascea, éra nu numai mulgea si tundeá turm'a; carele erá gat'a „a-si dá sufletulu seu, pentru poporulu seu.“ Vediendu acesta, cá cei chiamati in prim'a linia se paréu surdi si muti, grupandu-se pre langa veteranulu loru vicariu generalu (Simionu Crainicu)

*) Exceptis scholis Saxonum in gremio ejusdem nationis existentibus, in quibusvis institutis educandae juventutis destinatis, militaribus quoque huc intellectis, omnes scientiae indiscriminatum hungarica docebuntur lingua. Dispositio tamen isthaec respectu scholarum graeci ritus unitorum et disunitorum post decem tantum annos vim obtinebit.

**) Ad scopum hunc promovendum de eo, ut in schola gr. ritus unitorum Balásfalviensi, prout et in caeteris scholis, quarum proventus supportandae huic expensae pares sunt, professor linguae hungaricae constituatur, Sacratissima Sua Majestas eousque etiam clementer providere dignabitur, donec super hoc, ut et super imbuenda lingua hungarica plebe Valachica occasione coordinationis scholarum inferiorum via legislationis uberius prospectum fuerit.“

Foisiór'a „Observatoriului“.

Romeo si Julieta.

De Luigi da Porto.

Traducere de: Fr. Damé.

(Urmare si fine.)

Corpulu Julietei fu transportatu la Verona si inmomentatu in momentulu stramosiloru sei, in cimitierulu monastirei St. Franciscu.

Fratele Laurent, esitu afara din orasiu pentru trebuintiele monastirei, dedese scrisórea Julietei unuia din calugarii care plecase la Mantua. Acestu calugaru se presinta de mai multe ori la Romeo; din nenoróciere nu 'lu intalni, si, nevoindu se dea scrisórea de cátu lui o tinea totu la densulu. Petru, care credea ca, in adeveru, dómn'a sa era mórtá si cauta in zadaru pe fratele Laurent in orasiu, se otari a duce fatal'a scire lui Romeo. Sossi diminétia la Mantua, si, alergandu indata la domnulu seu, 'i povesti plangendu mórtea Julietei, cu tóte intamplarile acestei morti si cum asistase chiaru la inmormentarea ei. Romeo tacea, sdrobotu de o nepusa dorere. De odata ingalbeni si, scotiendu spad'a, voi se se lovésca; servitoriul sei ilu oprira.

— De ce se mai traiescu, strigá nenorocitul, déca Julieta este mórtá. Eu, nu mai eu Julieto, ti-amu causatu mórtea, candu am refusatu se te rapescu din cas'a parintiloru tei. Te ai ucisu cá se nu me tradezi; pentru ca m'amu temutu de mórte, trebuie óre se traiescu? . . .

Se inchise si se gandi multu tempu la ce 'i remanea de facutu. Otarierea sa luata, se inbraca cu unu vestmentu de tieranu, ascunse in maneca o sticla plina de otrava si pleca la Verona.

Se gandia ca 'i este peste potintia se scape de mórte. Déca nu va cadé in manele justitiei, se va duce

la mormentulu Julietei si va muri langa densa. Noroculu favorisá acestu proiectu. A dou'a di spre séra intra in Verona fara a fi recunoscutu. Astepta nóptea, si, candu vediu orasiulu adormitu si tacutu, se duse la cimitiru.

Biserica St. Francisc se afla in midioloculu cetatii; cateva morminte erau rezemate de zidulu bisericei, si intre ele erá si mormentulu Capuletiloru. Acolo se odihnia frumósa Julieta.

Romeo radica pétra care inchidea intrarea mormentului. O inchise dupa densulu si se cobori.

Luase cu densulu unu micu felinaru, a carui palida lumina i permise de a vedea fati'a prea iubitei sale. . .

Frumósa Julieta erá culcata pe oseminte, intre morti, mórtá si densa.

— Vai, striga Romeo, éca budiele rumene pe care le-amu sarutatu, si din care esiau atate cuvinte dulci! Éca peptulu inamoratu ce am strinsu pe peptulu meu: éca 'lu rece si nesimtoru! Aici, te-a adusu iubirea, nenorocite amantu! Aici, in acestu locu strimtu si intunecosu, trebuiú óre se ne intalnimu? Care erau déru sperantiele mele si, dorulu ce me coprinsese candu te-amu vediatu pentru prim'a óra? . . . Catu de grea imi este viétia acum fara densa, repeta elu, sarutandu-o pe ochi si pe budie. De ce aceste ziduri nu se darama pe capulu meu? Déru ce dicu? Ori-ce omu nu'si tiene mórtea in mana si nu ar fi óre ó. lasitate de a o dori fara a o luá? . . . Dá, relua elu, luandu sticla ce ascunsese in maneca, dá, nu sciu ce destinu m'a adusu aici, cá se moru pe corpulu inamiciloru ce am ucisu in lupta, déru sciu ce fericire este de a sfirsi cu viét'a . . . si moru!

Si golesce dintr'odata sticla pana in fundu.

Apoi lua pe Julieta in bratie si stringendu-o intr'o sarutare suprema:

— Corpu incantatoru, dise elu, ultim'a dorintia a dorintieloru mele, nu'ti remane nici o simtire dupa plecarea sufletului ce locuia in tine? O Julieto, déca me vedi murindu, vei suride mortii mele. . .

Momentulu candu efectulu prafului erá se inceteze

la Julieta se apropia. Incaldita de sarutarile amantului seu, ea se destepta traindu in bratiele lui.

— Cine me stringe astu-felu, suspina ea. Cine suntu? Cine me saruta?

Deodata i veni idea ca fratele Laurent abuzase de somnulu ei.

Ast-felu, parinte, striga densa, iti tii promisiunea ce ai datu lui Romeo?

Inmarmuritu si totuodata fericitu, crediendu ca sufletulu Julietei se intorsese langa densulu cá se'lu ajute se móra, Romeo murmura:

— Scump'a umbra, nu me cunosci? Sunt sotiulu teu nenorocitu, venitu singuru si in taina pentru a'si sfirsi viétia langa tine.

Julieta inspaimentata de a se aflá, in acestu momentu, in bratiele unui omu care se pretindea sotiulu ei, totu ilu respingea. . . Indrasnindu, in sfirsitu, se'lu privésca in fatia, ilu recunoscu si aruncandu-se in bratiele lui, ilu acoperi cu sarutari. . .

— Ce nebunia, dicea ea, se intrii aici printre atate pericole! Nu'ti erá destulu se scii prin scrisórea mea ca, cu ajutorulu fratelui Laurent, me voiu preface ca suntu mórtá si voiu veni in curendu la Mantua.

— N'amu primitu scriporile tale. . .

Si i marturissi cum Petru ilu inscintiase de mórtea ei, cum, crediendu ca in adeveru a muritu, n'a mai voitu se traiesca.

Otrava poternica ce luase incepuse se'i inghietie sangele in vine.

Julieta isi smulgea perulu si'si batea peptulu. Amantulu ei, sotiulu ei, jacea la peciórele sale: lacrimile ei, sarutarile ei nu'lu insufletiau.

— Prea iubituulu meu, dicea ea cu o nespusa dorere, pentru mine trebuiú déru se móri aici. Si D-dieu ar voi cá se traiescu dupa tine! O ia'mi viétia . . . du-me cu tine . . . séu voiu sci se me omoru singura.

— Julieta, respundea vocea lui Romeo, care se stingea din ce in ce, déca vre odata iubirea mea ti-a fostu scumpa, traiesce, chiaru numai pentru a te gandi la acela care móre acum.

din Blasiu, asternura guvernului unu protestu scrisu cu sange din anim'a loru cea adeveratu romanésca. Spusera guvernului, carele si atunci se ascunsesu sub sofism'a de nimicu, cà spre usiorarea amplotiloru (platiti din pungile nòstre) e de lipsa cà poporu se invetie limb'a loru, cà cele mai multe tienuturi in Transilvani'a sunt de acelea, in care cunoscinti'a limbei magiare nu este de nici-unu folosu si nu va fi nici-odata (in originalulu latinescu: „in quibus cognitio linguae hungaricae nulli usui est modo, neque futura)...“ Èr' despre limb'a invetiamentulu scolaru acelasiu cleru a declarat prin consistoriulu seu asia: „Scopulu scòleloru din Blasiu, conformu intentiunei si bunavointiei parintesci a fericitoru in Domnulu imperatori ai Austriei a fostu, cà scòlele acestea se fia unu institutu nationale, destinatu a propagá cultur'a morale, religiòsa si literaria intre romani; si suntemu fòrte convinsi, cà spre a se ajunge scopulu acesta, nici-unu midiu locu nu este mai aptu, decàtu limb'a romanésca, adeca cea materna. Totu de acestu midiu locu s'au folositu si protoparinti nostri, ne folosimu si noi astadi. In acésta limba (romanésca) au fostu instruiti preotii si au invetiatu sciintiele necesare spre acelu scopu nobile, au si cultivatu virtutea si religiunea. Asia dara este invederatu, cà acésta limba (nationale romanésca) nu se póte delaturá din scòlele dela Blasiu, decàtu cu pericolulu moralitatiei si alu religiositatiei, si — ceea ce pentru noi este totu asiá de dorerosu, cu ruin'a iubitei nòstre nationalitati. Èca noi ve spunemu cu sinceritate, cà necum dupa diece ani, dara nici dupa una miie de ani si nici in toti vecii, natiunea nòstra nu va putea fi obligata prin nici-o lege, care prepara periculu si pedece pentru moralitate si religiune, era nationalitatiei ruina si perire“.*)

Mai tinemu noi in minte acelu protestu sublime si petrundietoriu pàna la renunchi, alu generatiunei dela 1842, noi epigoni pitici ai mariloru parinti?

Ei, bine, daca ni place a ni coperi indolenti'a si inertia nòstra cu frasea cà „cum a traitu tatalu

*) Finis scholarum blasiensium, juxta benignam divorum Austriae imperatorum intentionem paternamque propensionem fuit: ut scholae istae essent institutum nationale, culturae morali, religiosae et literariae inter Valachos promovendae inserviturum; et intime persvasi sumus, huic fini obtinendo nullum medium superesse aptius lingua valachica, utpote materna. Hoc medio usi fuere etiam majores nostri semper, utimurque hodie; hac lingua imbuti sacerdotes ac edocti scientias ad nobilem illum finem necessarias, ipsi etiam virtutem et religionem coluerunt. Est igitur evidens, linguam hanc e scholis blasiensibus nisi cum periculo morum ac religiositatis, et quod nobis non minus dolorosum est, cum ruina charae nationalitatis eliminare non posse. „Fatemur autem sincere, non tantum post decem annos, sed neque post decem secula, imo nullo unquam tempore nos nationemque nostram lege obligari posse, quae moribus ac religiositati periculum ac obicem, nationalitati vero ruinam parat ac interitum.“

— Déru nu mori pentru mine, a careia viéti'a nu erá de catu suspendata. Si viéti'a ta se stinge. Nu, nu me voiui omori, déru totu voiui muri.

Dicéndu aceste cuvinte, cadíu lesinata. Vai, nu trebuia se se destepte de catu pentru a primi ulim'a suflare de pe budiele prea iubitului ei.

De odata pétra mormentulu se deschide si intra fratele Laurent. Calugarulu, vediendu ca momentulu candu Julieta trebuia se se destepte se apropia, venia se o ia dupa cum i promisese, inainte de a se face diu'a...

Audiendu plangeri, vediendu lumin'a felinariului, remase unu momentu incremenitu.

— Fara indouieála, se gandí elu, Julieta a luat u lampa cu densa; s'a desteptatu, si vecinatatea mortiloru, orórea loculu o face se planga.

Se cobori insotitu de unu altu calugaru devotatu. Julieta tienea in bratie capulu deja rece alu lui Romeo.

— Óre 'ti era frica, dise calugarulu, ca o se te lasu se mori aici?...

— Nu, striga ea, singur'a mea temere este ca me veti scóte d'aici via... In numele lui D-dieu, inchideti acestu mormentu! Séu mai bine o arma; dati-mi o arma, cà se sfirsiescu cu viéti'a!... Ah! parinte, bine ati tramisu scrisórea mea!... Voiui trai de adi inainte fericita si iubita! Sunt sicura despre acésta!... Candu me veti conduce la Romeo?... Vedeti'lu! Èta-lu mortu pe sinulu meu!...

Fratele Laurent, pe jumetate nebunu, privia pe Romeo si 'lu strigá inecat de lacrimi.

— Romeo, dicea elu, vorbesce-mi... întórce-ti privirile spre Julieta, care te róga... Nu scii ca te odichnesci pe sinulu ei?...

Audiendu numele iubitei sale, Romeo deschise ochii privi pe Julieta si 'i inchise iérasii; — murise.

Diu'a veni. Julieta si fratele Laurent, confundandu lacrimile loru, o uitaseru.

— Ce vei face, întreba calugarulu.

si mosiulu nostru, vomu traí si noi“ — apoi poftimu oglind'a vietii loru! Asia — vomu traí.

Era preste potintia, cà o voce asia de sincera si totu-odata barbatésca, se nu petrunde la anim'a parintésca a bunului Monarchu. Prin préinalta resolutiune ddto 1 Augustu 1842 se denega sanctiunea acelei legi tiranice si infame, spunendu-se inca pe atunci la toti fanaticii, cà „in acésta cauza vomu dispune Noi (monarchulu) cele de lipsa, dupace vomu luá mai antaiu informatiunile necesare.*)

Auditi fuseram apoi in 1848, candu acea lege se promulgá de nou. Au uitatu chauvinistii ceea ce li s'a respunsu din partea nòstra?

Eata dara vocea Cassandrei suna pentru toti, pentru ei, pentru noi si pentru pastorii nostri. Fia — cà se o audimu si se ne desteptamu, pána mai e tímpu.

Sunatu-a inse vócea Cassandrei destulu de claru si sub decursulu periodulu primu dualisticu; la 1868 candu s'a promulgatu legea scolara, prin care s'a lasatu la arbitriulu cutarui X si Y de a cassá scòlele confessionali la totu punctulu, unde cassarea o cere interesulu chauvinisticu; a sunatu cu promulgarea legi pentru pensionarea docentiloru, in urm'a careia 1600 de docenti romani contribue la unu fondu, din care ei pána e lumea nu voru vedé unu cruceriu. Si a resunatu si vaietaturile sermanei turme in mai multe rònduri prin conferenti'a conchiamata la Alb'a-Iuli'a de càtra neuitatulu barbatu de statu B. L. Popu, prin repetitele congrese scolastice convocate de càtra Archiepiscopulu mitropolitu Ioanu Vancea, si cu atàtu mai desu prin congresele si sínódele din Sibiu. Se remana acestea totudéun'a vocea celoru ce striga in desiertu? Quo usque tandem...??

Turturelu Codreanu.

Memori'a unui barbatu ilustru, in dile de regenerare.

In nóptea dilei acesteia din 3/15 Februariu anulu 1875 s'a mutatu dintre noi la locuintiele ceresci baronulu Vasilie L. Popu, fostu presedinte alu Curtiei supreme de justitia si cassatiune alu Transilvaniei, mai apoi presedinte de senatu la curtea suprema r. din Budapesta. Elu a lasatu in doliulu celu mai profundu pe famili'a cea mare, natiunea, intocma precum isi lasá propri'a sa familia, sange din sangele seu, cugetu din cugetulu seu.

Recunóscemu, cà reflectandu pe lectori la aniversari'a mortiei lui V. L. Popu, comitemu o crudime asupra neconsolabilei sale familii, socia, fiice si fiii, cà-ci atingemu dorerile ánimeloru intru nimicu vindecate de patru ani incóce. Dara scriitorulu acestoru linii serbandu astadi memori'a lui Popu, nu se crutia nici pe sine, nici pe ceilalti amici sinceri si caldurosi ai repausatului; elu inca 'si sfasiie peptulu seu si pe alu loru cu aceasi necrutiere; nu din desperatiune, pe care nu o cu-

*) Super hoc merito auditis praevisse audiendis, congrua Nos disposituros esse.

— Voiui muri aici, respunde Julieta.

— Ce spui? Vino... Se esimu... Nu poti se intrii intr'o monastire? Acolo, cà si aici, vei putea plange pe sotulu d-tale.

— Pe memoria lui, respunde Julieta intindiendu mana pe cadavrulu lui Romeo, ve rogu se nu spuneti nici-odata secretulu mortii nòstre, cà corpurile nòstre se remana in veci unite... Déca s'ar descoperi, ve conjuru se ceréti dela parinfii nostrii de-a nu desparti pe cei ce au fostu uniti intr'aceiasi mórté.

Se întórse spre iubitului ei, i inchise ochii si, rediemendu capulu de fruntea lui:

— Ce 'mi mai remane se facu, dise ea, de catu se te urmezu?

Tacú, cà si cum ar fi voitu se inchida in sufletulu ei tóta dorerea care o inecá... Isi retínu suflarea multu tímpu. Deodata dete unu tipatu si cadíu mórtá langa cadavrulu lui Romeo. Dupa „Romanulu.“

Unu evenimentu musicalu in Sibiu.

Suptu acestu titlu ne venira dintr'o péna prea stimata si competenta in materie de musica, liniile de mai la vale, pe care ne si grabimu a le publicá la loculu acesta:

„Ve presentedi pe celu mai mare pianistu alu tempului“, cu aceste cuvinte a introdusu celebrulu Liszt pe Ioseffy in cercurile aristocratiei musicale din Vien'a. Nici odata titlu de nobletia, de o nobletia artistica n'a fostu mai meritatu si mai justificatu. De n'ar esistá betranulu Liszt, junele Ioseffy ar fi regele pianistiloru. Èta ce trebuie se recunóscá cei ce au auditu celebratiele epocii si au auditu si pe Ioseffy.

Ceea ce caracterisédia cu deosebire pe eminentulu artistu este individualitatea musicala, originalitatea propria numai geniului.

Cum intielege si cum interpretédia densulu sublime cugetari ale mariloru maestrii vechi si moderni! Velocitatea degeteloru sale este vertiginósa. Cascade

noscú si nu voru se audia de ea, ci de regretu amaru, cà astadi nu este si Popu între noi, pentru cà se mai védia si simtia odata cu placere rapitória, càtu de multu se insielase, pre candu nu'si aflá cuventu de consolatiune „pentru trantirea nòstra la parete si caderea, ce densului i se pareá mai grea decàtu fusese ea in realitate. Nu atàtu vreunu morbu fisicu a scurtatu dilele vietiei lui V. Popu, suferintiele sale spirituali au contribuitu in modu essentialé. Avemu la mana probe numeróse si autentice despre adeverulu, carui deteramu espressioné la loculu acesta. Elu scia bine, ce facuse pentru natiunea si patri'a sa mai alesu între anii 1860 pána la 1866. Pre candu fusese stramutatu din ministeriulu justitiei la cancelari'a transilvana (ministeriulu transilvaniei) din Vien'a; pre candu deputatii natiunei romanesci alergá cu petitiuni la tronu si petrecea acolo cu lunile intregi, asteptandu cà se se faca odata si romanulu dreptate pe terenulu politicu; pre candu baronulu Franciscu Kemény schiopulu, supranumitu de romani Vulpe, in calitatea sa de cancelariu alu curtiei, si totuodata presedinte cu atributiuni mari, se lungea cu toti ceilalti collegi ai sei connationali preste totu in calea romaniloru, singuru Vas. L. Popu cà consiliariu romanu avú curagiulu de a dá nu numai opiniune separata, opusa diametralu sententiei unanime a celorlalti, ci in buna intielegere cu deputatii nationali de atunci, mitropolitulu Alesandru Siulutiu, consiliarii Jacobu Bologa si Elie Macelariu cu avocatulu dr. Ioanu Ratiu dela Turda, motivandu'si opiniunea, o substernú la imperatulu cerendu decisiune in sensulu aceleia, in sensulu dreptatiei. Imperatulu decise dreptu, in favórea romaniloru. Kemény nu se supuse la vointi'a monarchului, prin urmare, dupa optu luni de administratiune destramata, cadíu elu si gubernatorulu c. Emericu Miko, dupace nu lipsise se amerintie pe Popu cu cadere, cà-ci a cutediatu a da opiniune separata. Din acelu rezultat stralucitu urmara apoi altele totu mai favorabili, pána in a. 1866 sau pána la Königgrätz. Comitele Nádasdy, omu dreptu, se facú cancelariu, br. Reichenstein v. cancelariu, Popu v. presedinte la gubernulu transilvanu; toti romani capabili si demni inaintati; diet'a deschisa; limb'a romana inaltata la rangulu cuvenitu ei.

A urmatu despotismulu „constitutionale.“ Unu Catone cu tóta extraordinari'a sa taria de sufletu nu a potutu suferi batjocurile despotismului; elu si-a luat u singuru viati'a. Popu s'a consumatu de dorerea osteneleloru si sacrificieloru sale, pe care le credea pierdute. Ve mirati de acésta? Au numai pe elu l'a consumatu dorerea? Asia credu sufletele mici. Va veni tímpulu candu biographi impartiali voru documentá, cà Andreiu Siaguna, chiaru si Alexandru Siulutiu, mai putea traí, fiacare dupa etatea loru, mai multi ani; ei inse au moritu de ánimá sfasiata. „Ah, fratiloru, tóte le-asiu fi crediutu in acésta lume, numai una nu: Cá se'mi mintia ministrii, se seduca si pe altulu a luá refugiu la minciuna, numai asia ceva nu asiu fi

de tonuri curgu cu o potere, cu o repediciune dar' totu-odata si cu o claritate uimitóre. Este o adeverata inundatiune acésta plóie de margele, de brilante scilpitóre, stralucitóre, pline de focu si lumina, de margaritare cu reflexuri dulci, eterice, desmierdatóre, tonuri de catifea, blande radie de luna si stele.

Si ce nu scie elu spune cu aceste tonuri? Bogatul seu repertoriu contíne repertoriulu tuturor sentimenteloru omenesci. Si pe tóte elu le esprima cu profunditatea adeverului.

Suptu degetele sale pianulu simte, cugeta, tipa, plange, striga, geme, suspina, invóca, inplóra, canta, vorbesce cà insasi natur'a, frumós'a, marea si divin'a natura.

Succesulu ambeloru sale concerté din Sibiu, orasiu eminenté musicalu s'a mentínutu la inaltulu nivelu alu suceseloru avute in tóte capitalele Europei. De aci inainte e admisu si la noi cà: Raphael Ioseffy este unulu din acele rare fenomene, ce apparu in arta, era presentia sa in orasiile unde concertédia unu fericitu evenimentu musicalu.

MARIEI.

María alu teu nume e dulce cà misterulu,

Din literile acesteia cinci note asiú formá,

► siu face-o melodie ce mi-aru deschide ceriulu

Si beatu de fericire intr'ensulu asiú sburá...

► idica a tale gene si lasa se se védia

Lucindu doue stelutie ce pórtá unu focu ascensu

► n sferéle celeste e stinsa ori ce radia

Pe ceru eu nu vediu stele privirea'ti le a strapunsu

► tãta am in cale unu cantecu ce vibreadia

Si doue mandre stele ce sinu'mi mi-au patrunsu.

1879.

(„Ghimpele.“)

C.

crediu. Sunt cuventele mitropolitului Alesandru pronunțate către doi vizitatori ai sei în Iuliu 1867 cu trei luni înainte de mórtea sa. Si apoi pe cine revoltá mai multu minciun'a si faciari'a, cá pe V. Popu?

Prea chare Vasilie! Cauta astadi dintru inaltimea în care te affi, si vedi cá acestu poporu iubitu de tine, nu a uitatu de sine, nici de patri'a, nici de limb'a sa, de a sa demnitate nationale. Pentru limba ai suferitu tu înainte cu 36 de ani persecutiuni aprige; pentru limb'a nationale ai luptatu eroicesce în anii 1861—65. Astadi s'au affatu indiecitu mai multi decâtu cei din 1843 decisi a'si sacrificá linistea vietiei si chiaru positiunea lor pentru acelu clenodiu nepretiuítu. Pentru autonomi'a bisericeii te-ai espusu în a. 1871 la ur'a si resbunarea adversarilor, conchiamandu celebr'a conferentia la Alba-Jul'i'a, pre candu altii în alta parte a tiei, desperandu de viitoriu, se aruncasera cu neaudita facilitate în braçiale unui secuui calvinu. Daca ai veni tu astadi, cá se'i mai chiami la un'a a dou'a conferentia, ti s'ar presentá de siguru unu numeru indiecitu.

Dormi în pace suflete ilustre si nobile. Amicii tei voru ingrijí, cá din fiii tei se ésa cei mai demni sucesori ai parintelui lor.

Sibiu, 15 Febr. Citimu în diarie de alte limbi si chiaru în unulu romanescu despre deputatiuni romanesci la Vien'a, spre a cere audientia la monarchu în cause scolastice, eclesiastice si totuodata strictu nationali, în catu ni se amerintia limb'a cu estermine. Póte cá eramu informati si noi, celu pucinu cá ori-care altulu, despre acei pasi decisivi; ne-amu supusu inse de buna voia la o disciplina absolutu necessaria. Care din nenumarati adversari ai natiunei nóstre comitte indiscretiunea, cá se ne spuna vreodata înainte, cu ce mi-diuloce voiescu ei se ne nimicéscu? În cursu de secolu au facutu nenumarate conspiratiuni asup'r'a nóstra. Fórté raru s'a intemplat, cá se le aflamu la timpu, spre a le paralisá. Noi nu conspiramu, cá nici nu ne pricepem întru nimicu la comploturi, nici la cabinete negre. Dara ce lipsa avemu óre cá se spunemu la vecinu: „János bácsi, tat'a s'a dusu la Vien'a, se céra audientia la imperatulu în caus'a de procesu ce are cu tine.“ — Cá se scia si frate teu? Apoi spune'i sau scrie'i lui, cá nu te dóre nici gur'a nici man'a.

De altumentrea natiunea si chiaru Europ'a va affá preste pucinu totu decursulu acestei actiuni mari, romanesci, si totuodata patriotice. Atáta potemu se prevedemu, ca deputatiunile duse la Vien'a, la întórcerea lor, fia cu orice resultatu, voru fi primite cu ovatiuni cá nici-odata în viéti'a nóstra eclesiastica si nationale. Intr'aceea adresele către consistorie curgu si din cele mai departate tinuturi.

Deputatiunea nationala la Vien'a.

Scirea cea mai inportanta si mai inveselitóre pe care ne grabimu a o comunicá la locul acesta onor. nostru cetitori este, ca precum aflamu din diarele din Vien'a, Majestatea Sa prea gratio-sulu nostru Imperatu, pe care Atotopotintele Dumnedieu se ilu tina si protéga la multi fericiti ani, s'au induratu a primi în audientia privata în diu'a de 9 l. c. pe Escel. Sa mitropolitulu de Alba-Jul'i'a si Fagarasiu Joane Vancea de Buteas'a si pe episcopulu sufraganu dela Lugosiu Victoru Mihalyi de Apsia. Numitii demnitari bisericesci mai înainte de a plecá acasa, au mai avutu încă o audientia la Imperatulu în diu'a de 10 l. c.

Acelési diarie ne spunu, cá în 11 l. c. a sositu la Vien'a subtu conducerea Escel. Sale a mitropolitulu Mironu Romanulu, o deputatiune constatóre din 11 membrii cu episcopii sufragani în frunte, Joanu Popasu dela Caransebesiu, Joanu Metianu dela Aradu si cu vicariulu si archimandritulu mitropolitulu Nicolae Popea si cá în 13 l. c. au avutu audientia la Majestatea Sa. Acestea sunt scirile pe care ni le aducu diarele vienedie si pe care le inregistramu, pâna ce vomu fi în stare a inpartasi scirile nóstre private, pe care le asceptamu în totu momentulu.

Dara ce au cautatu la Vien'a inaltii demnitari bisericesci acuma, în capu de érna? Éta ce: Ei s'au dusu în urm'a nenumaratoru proteste venite dela cleru si dela poporu, la Majestatea Sa Imperatulu, cá deputatiune nationala, pentru-cá standu fatia în fatia cu augustulu nostru suveranu, se i dica cu ultimele cuvente din rogatiunea de tóte dilele: Tatalu nostru: Dó m n e m a n t u e s c e - n e d e celu reu! Si care este acelu reu? Este acelu atentatu, a carui comitere s'au preparatu din partea

gubernului ungurescu, prin proiectulu de magiarisare, asupra mostenirei celei mai nepretiose si nealienabile, lasata natiunei nóstre de mosi si de stramosi, adeca asupra limbei si a bisericeii nóstre romane.

Acea deputatiune, care s'a dusu la Vien'a cá fidelu interpretu alu unei natiuni de aprópe 3 milioane suflete, a vorbitu în numele ei si a disu, cá ori ce se va intemplá, natiunea romana este firmu determinata a remanea si de aci înainte aceea ce au fostu de atatea secole si ce este astadi, adeca natiune romana si nimicu mai multu. Acésta este vointi'a unei natiuni întregi si prin urmare ea este si trebue se fia santa. Speramu, cá în urm'a solidariului si identicului pasu ce s'a facutu la Vien'a din partea deputatiunei nóstre nationale, vointi'a natiunei va fi respectata, si ca acelu nefericitu si fatalu proiectu de lege de magiarisare va fi delaturatu pentru totudéuna, precum si celelalte legi nedrepte si asupritóre, subtu care geme natiunea nóstra dela 1867 încóce.

P. S. În momentele de a dá sub pressa acestu Nr., ne veni scirea telegrafica dela Vien'a, cá primirea în audientia privata a deputatiunilor romanesci archidiecesane si diecesane de către Majestatea Sa monarchulu a fostu din cele mai binevoitórie si gratiose.

Revista politica.

Sibiu, 15 Februaru st. n. 1879.

În revist'a nóstra precedentu amu fostu amintitu, ca Majestatea Sa a insarcinatu cu compunerea noului cabinetu austriacu pe comitele Taaffe. Astadi avemu a constató, cá numitulu comite nu iau succesu missiunea de a compune unu cabinetu parlamentariu si ca si-au depusu missiunea în manile Imperatului, reintórcându-se érași la postulu seu de gubernatore alu Tirolului.

Despre aceea ce are se urmedie de aci înainte, se vorbescu fórté multe, dara nemicu siguru. Asia unii voru a sci, cá demissionatulu cabinetu Auersperg va fi érași insarcinatu cu gerarea afacerilor pâna dupa nouele alegeri la senatulu imperiale. Altii susstienu, ca se va denumi unu cabinetu de inalti functionari ai statului, si érași altii afirma, ca bar. de Pretis va fi insarcinatu de nou cu compunerea unui cabinetu. Constatatu remane, ca astadi Austri'a n'are gubernu, ci se afla într'unu provisoriu, ce sémana fórté cu acea perióda de pe tempulu cabinetului Belcredi, în care constitutiunea a fostu sistata.

Considerandu si abnormal'a situatiune parlamentara ce esiste în Ungari'a, unde cabinetulu Tisza gubernédia cu maioritati de 8 si 14 voturi, apoi nu se cere multa fortia divinatóre, pentru cá se ne asteptamu în tempulu celu mai de aprópe, séu la o schimbare radicala în sistemulu actuale, séu la perióda de grele incercari pentru popórale monarchiei. Inca de asta-véra Majestatea Sa i-a fostu disu într'unu consiliu de ministri actualelu ministru-presiedinte alu Ungariei: „Dragulu meu Tisza, asia nu mai merge!“ Aceste cuvente ale monarchului probédia, ca corón'a este convinsa de impossibilitatea situatiunei ce domnesce în imperiulu austro-ungaru. O schimbare trebue se se faca, si cátu mai curendu, pentru-ca asia nu mai póte merge. Se speramu deci, ca nu va mai durá multu, pâna ce radiele primaveróse ale sórelui voru despiciá intunecosii nori ce ne apésu si voru luminá obscurulu chaosu în care ne aflamu.

Pacea lumei se pare a fi primitu în teribilulu flagelu, care decimédia o parte a poporatiunei din Russi'a, adeca în ciuma, unu aliatu poternicu, de si nu doritu. Gratia mesurilor preventive ce s'au luat din partea statelor invecinate în contra ciumei, Russi'a este în ajunu de a fi cu totulu izolata de către restulu lumei. În mare parte, asia credemu noi, ca este de a se multiami acelu mesuri energice, ca Russi'a s'au induplecatu în fine a închieia în modu definitivu pace cu Turci'a. Tecstulu autenticu alu noului tractatu de pace închieiatu la Constantinopole, inca nu este cunoscutu. Dara atáta se scie, ca în terminu de 48 zile dupa ratificarea tractatului, trupele russesci voru evacúa Bulgari'a. Se întielege, ca numai cu conditiune, déca în restempulu acesta nu va intreveni vre unu evenimentu nepreveditu si atátu de familiaru diplomatiei în genere si în specialu celei russesci, care apoi se aduca noue complicatiuni cu sine.

Cu tóte mesurile teroristice întrebuintate în Prusso-Germani'a, situatiunea politica interna nu s'au indreptatu într'u nemicu spre mai bine. Nemultumirea este mare, spiritele sunt agitate si în Reichstagulu germanu se astépta la scene furtunóse între principele cancelariu si opositiune.

Franci'a se reculege si se organisédia, dupa ce acuma a ajunsu ea singura dómna în cas'a sa.

Pucine zile înainte de a se deschide parlamentulu englesu, gubernulu a primitu din Afric'a deprimatórea scire, ca armat'a englesa a fostu batutu langa riulu Tugela. Despre acésta catastrofa neasceptata, care a facutu asupra poporatiunei englesesci o inpressiune nici decum favorabila cabinetului Beaconsfield, o telegrama a „Oficiului Reuter“ relatésa de dato 27 Ianuariu urmatórele: „Colón'a englesésca compusa din o parte a regimentului 24, din 600 indigeni si o bateria, a fostu batuta cu pierderi infricosiate de către 20.000 Zulu-Cafri; unu convoiu de proviantu, constatoriu din 102 vagóne, 1000 capete de vita, mai de parte din 2 tunuri, 400 granate, 1000 puscii si o mare cantitate de munitiune, precum si o enorma cantitate de provisiuni si stindardulu regimentului alu 24 au caditu în manile inamicului. Lupt'a a avutu locu la riulu Tugela; 5000 de Zulu au fostu ucisi, dara colón'a englesésca a fostu sdrobíta. Perderile englesilor au fostu: 500 soldati si 60 oficiari morti. — Natalulu este amenintiatu. Gubernatorele generalu cere intariri din Angli'a.“

Déca Angli'a nu se va grabi a repará cátu mai curendu acésta perdere a armelor sale, apoi autoritatea si prestigiulu ei va fi nu numai amenintata, dara si paralisata cu totulu în Afric'a si chiaru în Asi'a.

Mesuri contra ciumei.

Despre cium'a ce a trecut din Asi'a în Russi'a, vinu mereu sciri, de si contradicatórie. Atáta totusi este adevéritu, cá acea bóla cumplita, de care moru ómenii în gubernulu Astrachan, este fórté contagiósa (lipitiósa) asia, cátu din unele case au moritu toti ómenii. La câteva comune infectate li s'a datu focu din porunca guberniale, si locuitorii au fostu stramutati sub custodii stricte în alte tinuturi. Dara familii mai cu stare si avere au apucatu a fugi multu mai înainte din locurile infectate în alte tinuturi, si acuma este fric'a generale, cá cei fugiti voru fi dusu cium'a si pe airea. Scirile oficiali russesci sunt în mare contradicere cu cele private. Se póte inasa, cá pre candu gubernulu nu vrea se sparie lumea, spaimantata si asia prin sinesi insasi, corespondentii privati exagerédia preste mesura vorbindu despre casuri de mórte cu miile. Noue se ne fia de ajunsu a sci, cá acea bóla este fórté contagiósa si cá ea omóra fóra alegere, mai alesu persónele care 'si tînu corpulu necuratu, de nu 'si schimba albiturele (camesi etc.), nu se spala, nu se scalda, nu tînu casele curate si aerite, apoi pe ómenii fricosi dela natura ii trantescu si mai curendu, cá si coler'a. Tóte gubernele au luat mesuri aspre contra ciumei, si este de interesulu toturor cá se le cunóscemu cu totii fórté bine. Totu din caus'a ciumei comerciulu sufere greu, mai alesu celu maritimu. În Numerulu acesta publicamu si noi trestutu regulamentulu adoptatu la noi si în Romani'a contra ciumei. Éta-lu: S'au aprobatu dispositiunile prescrie mai josu, cá mesuri preventive pentru apararea tiei în contra infectiunei pestei orientale din Russi'a.

1. Se opresce de a se mai importá din Russi'a si din Bulgari'a urmatórele obiecte si marfuri:

- Rufaria de corpu si de asternutu, cá articulu de comerciu.
- Rufaria de corpu si de asternutu, întrebuintata si nespalata.
- Vestmintele întrebuintate, sdrentiele si remasi-tiele din stoffe tiesute de ori-ce felu; peticele de charthia.
- Blanile, marfurile de blanaria, peile si palariile de ori-ce felu si sub ori-ce forma.
- Pásla, lana nelucrata, spalata si nespalata, perulu de bou, de calu, de porcu, de camila, penele si fulgii.
- Besícele si matiele, próspete sau uscate, si matiele sarate.
- Icele, pescele uscatu, afumatu, saratu si preparatu în untu-de-lemn si untu topitu.
- Siofranulu si balsamulu de Sarepta.
- Probele (échantillons) de marfuri.

2. În ceea ce priveste corespondentii postalá, acésta se se inpartia în trei categorii si anume:

- Scrisorile, inprimatele;
  - Epistolele cu valori în charthie;
  - Pachetele.
- Scrisorile si inprimatele se voru inparti în pachete mici si se voru supune unei desinfectiuni sistematice. Scrisorile cu valori în chartie si pachetele se voru deschide în faci'a directorului carantinei si, dupa ce se voru desinfectá, se voru sigilá cu unu sigilu oficialu si se voru inaintá la destinatiune.

3. Monetele metalice se voru desinfectá prin imersiunea lor într'o solutiune de acidu sulfuricu (1—10).

4. Ori-ce caletoriu din Russi'a si din Bulgari'a va intrá în Romani'a, se aiba pe pasportulu seu o visa din partea autoritatiei administrative sau politienesce, în care visa se se mentionedie localitatea sau localitatile, în care a statu caletorulu în cele din urma 20 de zile, si ca în aceea sau acele localitati nu esista pest'a orientala. Acésta visa se fia certificata de unu consulu român.

5. Intrarea în Romani'a, fia pe mare sau pe uscatu, si trecerea prin Romani'a se fia refusata ori-carei persóne, care va fi parassitu mai pucinu de catu de 20 zile o localitate infectata sau bantuita de pesta.

6. Efectele caletoriloru, precum rufele, incaltiamintea, blanile, vestmintele si obiectele, cari facu parte din bagagiulu lor, nu voru fi oprite de a se introduce

in tíera inpreuna cu caletorii, cu conditia in sa cá tóte obiectele mai susu mentionate se fia supuse mai întâiu unei desinfectiuni apropiate.

7. Vagónele de classa I si II de pe calea ferata Ungheni-Iasi si Pruta-Galuti, precum si trasurile inbracate cu ori-ce materie sau pele, vor fi oprite de a intrá in tíera, nepotendu-se desinfectá cu eficacitate, si nu se va permite de-o-camdata de catu circulatiunea cu vagónele de classa III si a vagóneloru de marfuri, precum si cu trasurile neinbracate.

Vagónele de classa III si cele de marfuri precum si trasurile neinbracate si hamurile, înainte de a continúá parcusulu loru pe teritoriulu Romaniei, se voru desinfectá la fruntarii prin spalaturi cu apa ferbinte cu aburi de apa, sau cu o solutiune de acidu carbolicu.

8. Bastimentele cari sosescu din porturi ruse si bulgare persónele si marfurile aflate pe bordulu acelor bastimente, înainte de a fi admise la libera practica, vor fi supuse unei revisiuni sanitare, fara prejudiciulu unor mesuri ulterioare, basate pe dispositiunile prevediute in organizatiunea carantinilor.

9. In ceea ce privese pe caletori, timpul aflarei loru pe mare se cosidera cá si pe unu terenu nebanuitu.

Mesurile prevediute la art. precedentu sub. No. 4 si 6, relative la paspórtu si la efectele voiajilor loru ce voru veni din Russia si din Bulgari'a, se voru pune in aplicare dupa optu dile de la notificarea loru la Petersburg, éra mesurile prescrite sub No. 1, 2, 3, 5, 7, 8 si 9 voru intrá imediat in lucrare.

In lipsa de consuli romani cari se certifice visele sanitare ale autoritatilor ruse, pentru Romani'a voru fi valabile visele d-loru consuli germani si austro-ungari de prin localitatile respective.

Corespondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Din comitatulu Solnocu-Doboca, 31 Ian. n. (Cateva observatiuni relative la situatiunea presente a romanilor din Austro-Ungari'a.) Partid'a cea fanatica, esita din sinulu natiunei magiare, póte fóra voi'a ei, a inceputu a crede, cá numerulu loru, precum si fortele loru proprii spiritali sau si materiali, nu suntu suficiente pentru de a potea inca resistá multu tempu cá natiune dominant'a. De aci se potu esplicá vaierurile loru desperate despre sórtea venitóre, de aci propagand'a spre a trage in partea loru pre cele-lalte popóra colocitóre; precum si proiectele de legi enervátore si desnacionalisátore, cum este si legea pentru introducerea limbei magiare, institutiunea inspectorateloru scolare civile, prefacerea scóleloru coofessionali in scóle comunali, si dotati cu acestea.

Mai multi magiari au oratori escelenti, dotati cu esperientia mare, care si-o au castigatu multi din ei prin tieri straine dupa catastrof'a din 1848, inse cumea aru avea si capacitati diplomatice, ne indoimu fórtu; éra intru acésta indointia ne confirma si inpregiurarea, cá tocma cei cari au cutrieratu mai multe tieri, sunt si cei mai nesuferiti egoisti in politic'a loru facia cu immensa'a maioritata a popóraloru nemagiare. Tóte talentele si capacitatile diplomatice din Austro-Ungari'a, (afara de unguri) vedu prea bine, ca a trecutulu tempulu in care se mai póta cineva desfiintá nationalitati si amalgamá popóra, si, ca e tempulu de a tractá si a se invoi cu ele: „Es geht heutzutage nicht mehr mit Amalgamisierung, sondern mit Packtirung mit den Völkern!“

Acésta e devis'a, care póte intr'uni tóte popórale patriei, acesta si numai acesta póte fi modus vivendi intre popórale Austro-Ungariei; acestu principiu póte fi fundamentulu de granitu alu edificiulu estinsu, numitu monarchia austro-ungurésca; si numai acésta póte aplicá in praxa devis'a augustisimulu nostru rege-imperatu, cá „viribus unitis“ se tîntésca tóte popórale majestatiei sale la consolidarea tronulu si la fericirea reciproc'a.

Pána-ce esista dualismulu, devis'a este „viribus duplicibus,“ séu viribus dispersis.

Am vediutu, si credu, cá si acum inca existe pe frontispiciulu cincturei despre média-dí a palatulu imperialu acésta: „Justitia est regnoru fundamentum.“

Acum se intrebamu, cum se aplica acésta in dilele nóstre in praxa? Respunsulu ni-lu dau evenemintele cotidiene. Justiti'a de astadi o a descriu renumitulu barbatu de statu br. Sennyey in vreo doue siedintie publice dietali si o a caracterisatu cumplitu, comparandu-o cu starea asiatica (ázsiái állapotok;) o descrie mai in fia-care septemana Pesti Napló. Se dicemu inse, cá acestu diariu, celu mai cititu in Ungari'a din tóte cele magiare, aflandu-se astadi in opozitiune flagranta si inversiunata mai alesu cu ministrulu Col. Tisza, scrie prea preste mesura exageratu, citimu inse chiaru in Gazet'a tribunaleloru „Magyar Themis“ una descriptiune, pe care de o amu fi publicatu noi, processele de pressa ar stá se ne sugrume, de aceea o si damu numai in limb'a originale cá specimene in nota, pentru cei ce cunosc limb'a *).

*) „Irigylendó az, a kit saját érdeke vagy hivatása nem kényszerít arra, néha egy pillantást vetni az ugynevezett törvénykezési termékebe és azok belső titkai közé. Visszatetsző és silány egy kép tárul ottan fel. Nemcsak járatlanság, de a tudatlanság a törvényekben, kevés ügybuzgalom, hajmeresztő felületesség és a usapszékek színvonalán álló modora jellemzik igazságügyi közegeink működését. Rideg közöny minden kötelességérzés nélkül, durva nyomás szellemi fölény nélkül lefelé, áskálodás és bemozdás csekély előléptetés reményében: ezek a főjellemvonások. Ilyen körülmények és ilyen emberek mellett ne várja meg senki, hogy igazságszolgáltatásunk közelebbre jusson az európai színvonalhoz.“

Noi, cari rogamu pe D-dieu in tóte dilele, cá se nu avemu a face nimicu cu tribunale in nici-o tíera, nu amu cutediá se subsbriemu invectivele reproduse dupa „M. Themis“ in not'a de mai la vale, din contra amu fi multu mai aplecati a cautá reulu in legi, intr'o pressiune misteriósa, éra nu in persóne. Se punemu de exemplu, cá fatalulu proiectu care amerintia pe nationalitati si confessiuni, se va prefaca in lege si aceea ce amu castigatu cu sudórea nóstra, si ce amu facutu din sudórea nóstra, cum sunt scólele confessionali, prin rapacitate se voru prefaca in scóle comunali (adeca ungueresci), apoi óre aceea va fi justitia, care trebuie se fia fundamentulu imperatiiloru?!

Este bine cunoscutu, cá elementulu magiaru se-a consolidatu fórtu in metropolea monarchiei si chiaru la curte au dejá unu contigentu de individi destulu de numerosu si influentiatoriu, cari iau partea leului in conducerea afaceriloru publice din acésta patria, firesce totudeauna vorbeseu si facu in numele tuturor; inse bunu e Ddieu.

In unu numeru óre-care din „Reforma“ redactata de eruditulu Schuselka, am cetitu unu versu, a carui coprinsu sumariu a fostu cam acesta, ca corón'a Majestatiei sale e compusa din mai multe coróne, si cá celelalte suntu totu cá atâtea diamante si petri scumpe in corón'a majestatiei imperiale.

Acum mitrele (corónele) celoru optu prelati bisericesci ai romanilor din Austro-Ungari'a, inca credu se formeze, precum au si formatu, o parte destulu de valorósa in acea corón'a majestatic'a, la care cele trei milióne de romani din acestu imperiu-regatu au privitu cu religiositate. Scopulu nouulu proiectu de lege scolastica este, cá pre tóte optu corónele prelatiloru nostrii se le inghitia corón'a S. Stefanu, cá apoi asia se se faca aceea mai mare si mai frumoasa. Oper'a sa e inceputa, mai este inse o cale de una alta miie de ani pána la realisarea ei. Veritas.

Sciri diverse.

— (Lini'a ferata Brasiovu-Timisiu) au ajunsu a fi in stare de a se potea deschide circulatiunea pe ea. Acésta s'a constatatulu in 29 Ianuariu a. c. din partea inspectorulu generalu alu drumuriloru de feru reg. ung. d. Bukovits. Numitulu inspectoru precum si toti membrii comisiunei esaminátore au remasu, se dice, pe deplinu multiumiti cu constructiunea, constatandu numai vre-o câteva lipsuri mici. Fiindu si lini'a Ploiesci-Campina inca de mai multu tempu gat'a, remane acuma numai de a se gatá lini'a dela Timisiu pána la Campin'a, ceea ce se spera a se face inca in tómn'a anulu acestuia, pentru cá junctiunea pe la Predealu se fia o fapta implinita.

— (Maresialulu Mac-Mahon si prefectulu Parisulu.) In Parisu se vorbesce multu despre unu respunsu de spiritu datu de d. Gigot, prefectulu Parisulu, d-lui fostu presedinte alu republicei.

Maresialulu adeca convinsu, ca demissiunea sa va produce o mare miscare in Francia si póte chiaru turburari in Parisu, intreba Joi diminiéti, in diu'a demissiunei sale pe d. Gigot „déca a luat mesurile necesare pentru circulatiunea si ordinea publica pe strade“.

D-lu Gigot respunde laconicu: „Multiumita liniscei publicului si serviciulu curatiei publice, care a luat mesuri energice pentru radicarea zapediei pana de séra, respundu, domnule Maresialu, ca vomu avea o di frumoasa.“

— (Unu bunu midiolocu contra revolutiunei.) Diariulu din Moscva istorisese urmatoriulu faptu caracteristicu:

Autoritatea politienésca dintr'unu orasiu alu unui gubernamentu, locuitu de tataru a inventatu unu midiolocu ingeniosu pentru de a potoli turbururile din acea localitate. S'au tramisulu unu functionariu insocitu de trupe locale si cateva carutie. Prim'a carutie era incarcata cu nuele, a doua cu sapóie (slav. tarnacópe) lopeti si alte instrumente de sepatu pamentulu, éra a treia carutie era incarcata cu cusciuguri. Sossindu la fati'a loculu si fiindu intrebatu ca ce semnificatiune au acele lucruri elu au tramisulu respunsu tuturor locuitoriloru, ca déca nu i voru predá pe capii turburatori ii va bate cu nuele pana candu i va omori. Planulu a reusitu de minune, pentru ca locuitorii de frica au liberatu pe cei cautati.

— (Paziti copii.) Unu baiatu de 10 ani alu unui inaltu functionaru din Berlinu simtiea de catva tempu nisce doreri vii la limba. Dorerile din ce in ce cresceau si s'a formatu o umflatura pe verfulu limbei asia, incatu i se umfla tóta gur'a si d'abea potea se manance ceva nefericitulu copilu. Din nefericire parintii lui au fostu dusi intr'o calatoria si servitorii nu se prea turburau de starea bolnavulu, crediendu ca nu este ceva gravu. Din intemplanse vine intr'o di doctorulu casei pe care-lu rogasesa parintii, cá in lips'a loru se cercetede din candu in candu despre copii. Aflandu pe acelu baiatu bolnavu ilu examina indata si spre marea lui spaima constata, ca acea umflatura era cancerulu (schiros). Cercetandu mai de aprópe caus'a morbulu

doctorulu a constatatulu, ca baiatulu avea obiceiul a curati condeiulu de scrisu cu limb'a si numai cernéla i-a causatu acelu teribilu morbu, care in curendu i va aduce si mórtu.

— (O posta secreta.) In Viln'a dupa cum se scrie diariulu „Nat. Zeitung“ politi'a a descoperitu o posta secreta. Acésta posta isi intindea terenulu seu de activitate preste o mare parte a Russei. Ea avea destinatiunea a transportá epistolele evreiloru in tóte directiunile. Intregu aparatulu cu toti functionarii éra compusu din ovrei. Epistolele se espedau in tóte partile pentru o tacsu de 5 copeci. Siefulu statiunei dela post'a din Viln'a éra o jidanca. Ea fu arestatu la momentulu si se introduse o cercetare rigurósa asupra culpabililoru.

— (Pomi de vendiare.) La d-lu Nicolae Avramu invetiatoriu in Totvaradi'a, comitatulu Aradu se afla de vendiare urmatórele soiuri de pomi nobili si adeca: 600 meri (in 15 soiuri fine) à 20 kr.; 150 peri (in 10 soiuri fine) à 20 kr.; 100 pruni (in 5 soiuri fine) à 25 kr.; 50 nuci nobili à 20 kr. Totu la d-nélui se afla si resaduri frumosi (din semintie) si adeca: 1000 pruni, sut'a cu 80 kr.; 1000 peri, sut'a cu 1 fl. 50 kr.; 500 de prunus mehalele, sut'a cu 1 fl. 50 kr.; 500 fragari (dudi) sut'a cu 60 kr.; 50 de periploca graeca (planta mladíosa ce se suie pana la 10—12 metrii, cu frudie frumóse, iérn'a nu inghiéti) bucat'a cu 25 kr. Domnii amatori sunt rogati a isi face comandezile înainte de finea lui Februariu curentu. „Biseric'a si Scól'a.“

— (Cum se se curetia vasele de muce-diéla?) In Itali'a se intrebuintiédia spre scopulu acesta mustariu. Pentru unu vasu de o capacitate de 10 hectolitre se ia 10 decagrame mustaru fiertu in 10 litre de apa. Cu acestu decoctu apoi se clatesce bine vasulu asia, ca se ajunga ap'a in tóte partile. Dupa aceea se lasa se stea 3—4 zile in vasu. Dupa tempulu acesta apoi se scurge afara, éra vasulu se spala mai întâiu cu apa curata éra apoi cu spiritu curatu.

— (Multiamita publica.) Dómnei Constantia de Dunca-Schiau i se aduce multiumita pentru ofertulu de 1 fl. v. a. daruitu fondulu „Reuniunei de cantari din Sibiu.“

Sibiu, 11 Febr. st. n. 1879.

Directiunea Reuniunei.

— (Cum se scotu pete de cafea cu lapte din stufe de metase séu lana.) Pentru de a scóte astfelu de pete din stufe de metase séu lan se unge partea respectiva cu glicerina neparfumata, apoi se spala in apa calda si se calca cu ferulu pe dosu, pána e inca umeda. In modulu acesta nici colórea cea mai delicata nu va suferi, pentru ca glicerinu absorbé nu numai grassimea laptelui dar' si acidulu cafelei.

— (Midiolocu de a curatii in tempu fórtu scurtu lantiuri si alte obiecte de auru.) Obiectulu se baga intr'o sticla cu pucina apa calda, apoi se adage pucinu sapunu rasu si prafu de varu pisatu. Lantiulu séu ori ce altu obiectu de auru spalatu in acésta solutiune, in pucine minute va straluci cá nou.

— (Testamentulu unui holteiu.) In cetatea Manchester din Angli'a muri mai in dilele trecute unu holteiu betranu, care lasa in urm'a sa o avere considerabila. Pentru ca elu éra lipsitu de rudenii, lumea éra curiósa se afle dispositiunile testamentare pe care le va fi facutu elu cu privire la averea sa. Mare a fostu surprinderea candu se deschise testamentulu. Acolo se dicea: „Intrég'a mea avere se se inparta in sume egale la urmatórele 31 femei (urmédia numele si adresele acelor 31 femei.) Tóte acestea 31 femei m'au refusatulu candu le am petitu si prin acésta m'au pusulu in positiune de a duce o viatia destulu de fericita si vesela pána la mórtu mea.“

Sunt bune câteodata si corfele date dar' — numai in Angli'a.

— (Hymen.) In diu'a de domineca 28 Ianuariu 1879 s'a serbatu cununi'a d-lui S. Pana cu d-siór'a Lucreti'a, fic'a d-lui Stefanu Neagoie. Cununi'a a avutu locu in biseric'a St. Ioanu din urbea Barladu in Romani'a.

— Domnulu Filipu Docolinu, candidatu de preotia isi va serba cununi'a sa cu d-siór'a Lucreti'a Fodoru, in biseric'a romanésca gr.-cath. din Bagau in diu'a de 4/16 l. c.

Nouiloru insuratiei le dorimu viatia lunga si fericita!

Cursulu monetelor in val. austr.

Vien'a, 13 Februariu

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.56 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.33 „
Imperialu rusescu	„	9.30 „
Moneta germana de 100 marce	„	57.55 „
Sovereigns englesi	„	12.— „
Lira turécésca	„	11.— „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	100.— „